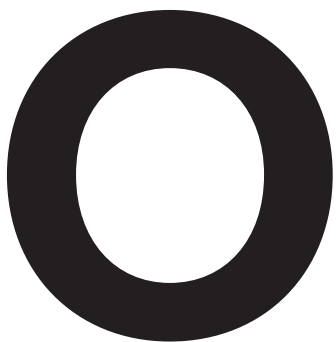

Bistånd finansierar ny olja

Tvärtemot alla riktlinjer fortsätter svenskt bistånd att finansiera utvinning av ny fossil energi. Sedan 2013 har Sverige röstat ja till åtta av tio stora fossila investeringar i de stora utvecklingsbankerna.

text Anders Friström, Mats Hellmark och Ylva Johnson

LJEPROSPEKTERING i Afrika och i Albanien, raffinaderier i Elfenbenskusten och kolkraftverk i Pakistan. Styrelseledamöterna för de stora utvecklingsbankerna, som ägs och drivs av FNs medlemsländer, har stora framtida utsläpp av växthusgaser på sina samveten. Och det handlar om inte om

några gamla synder, utan om beslut tagna så sent som 2014.

Enligt den biståndspolitiska plattform som antogs av riksdagen i fjol ska Sverige sträva efter att öka andelen förnybar energi i utvecklingsländernas energisystem och minska utsläpp av växthusgaser.

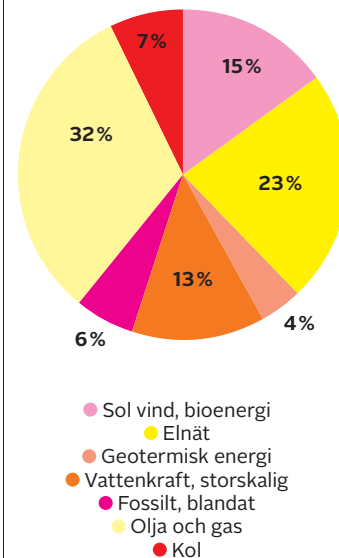
Sveriges Naturs granskning visar dock att Sverige genomgående bryter mot sin egen politik. Så sent som 2014 röstade svenska representanter ja till att stödja enorma investeringar i fossil energi.

Detta har skett genom det stora bistånd som utrikesdepartementet ger till de

Utvecklingsbankernas fossillån

157 miljarder kronor investerade Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken och Asiatiske utvecklingsbanken i fossil energi 2008-2013. Det motsvarar 38 procent av de totala energiinvesteringarna. Världsbanken som är störst har nyligen lovat att sluta med stöd till fossil energi, och i synnerhet till kolkraft, som ska ges finansiellt stöd bara i yttersta nödfall. Liknande uttalanden kom redan 2013. Men bankens stöd till kolkraft är redan begränsat, bara sju procent av pengarna går dit. De stora satsningarna är på olja och naturgas, motsvarande 32 procent av de totala investeringarna.

Världsbanksgruppens energiinvesteringar 2008-2013: 192 miljarder kronor, varav 87 miljarder i fossil energi.

Källa: Oil Change International

stora utvecklingsbankerna Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken och Asiatiske utvecklingsbanken. Dessa banker lånar i sin tur pengarna vidare billigt till stater och företag som vill investera i utvecklingsländer, eller står som garantier för lån som tas upp på marknaden.

Sveriges Naturs sammanställning visar att utvecklingsbankerna under åren 2008-2013 finansierade investeringar i fossila bränslen som kol, olja och naturgas till ett värde av 157 miljarder kronor.

Sveriges ägarandel i bankerna är bara några procent, men via en representant i bankernas styrelser och beslutande organ har Sverige möjlighet att reservera sig mot beslut. Det anses skicka en viktig signal till banken och är en möjlighet som många länder utnyttjar. Till exempel har USA reserverat sig mot tre projekt som Sve-

Fossila investeringar

i Världsbanken (IFC), Afrikanska utvecklingsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken 2013-2014. Så röstade Sverige:

14,6

grader låg medeltemperaturen på 2014, jordens varmaste år i modern tid.

28

miljarder kronor gav Sverige till utvecklingsbankerna 2008-2013.

15

procent av Sveriges biståndsbudget går till utvecklingsbankerna.

3

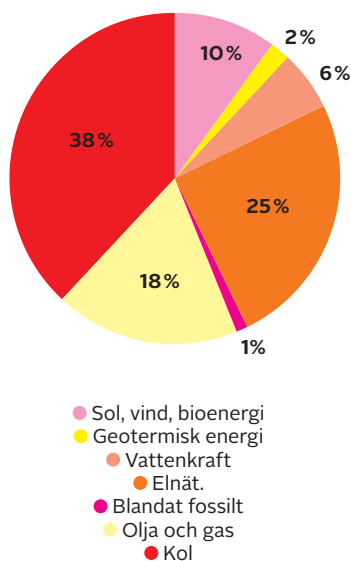
procent av Världsbankens totala intäkter kommer från Sverige, som är bankens nionde största givare.

Projekt	År godkänt	Summa (dollar)	Sverige
Asiatiska utvecklingsbanken:			
❶ Kolkraftverk, Jamshoro, Pakistan	maj 2013	7 miljarder	Nej
Afrikanska utvecklingsbanken:			
❷ Kolkraftverk + kolgruva, Maamba, Zambia	april 2013	300 miljoner	Nej
IFC (International Finance Corporation, del av världsbanksgruppen som arbetar mot den privata sektorn):			
❸ Oljeprospektering och utvinning, Vaalco, Gabon	februari 2014	65 miljoner	Ja
❹ Gasutvinning, Seven Energy Bond Issuances, Nigeria	oktober 2014	400 miljoner	Ja
❺ Oljeimport, Independent Petroleum Group, Etiopien	juli 2014	500 miljoner	Ja
❻ Oljeraffinaderi, SIR, Elfenbenskusten	december 2013	300 miljoner	Ja
❼ Olje- och gasprospektering, Delonex, Central- och Östafrika	november 2013	60 miljoner	Ja
❽ Olje- och gasprospektering, Viking Services, Mellanöstern och Nordafrika	november 2013	50 miljoner	Ja
❾ Gasdistribution, JV Eastloan, Ukraina	december 2012	30 miljoner	Ja
❿ Olje- och gasprospektering, Petroceltic, Egypten	april 2013	100 miljoner	Ja
⓫ Olje- och gasprospektering, Bankers petroleum, Albanien	april 2014	50 miljoner	Ja

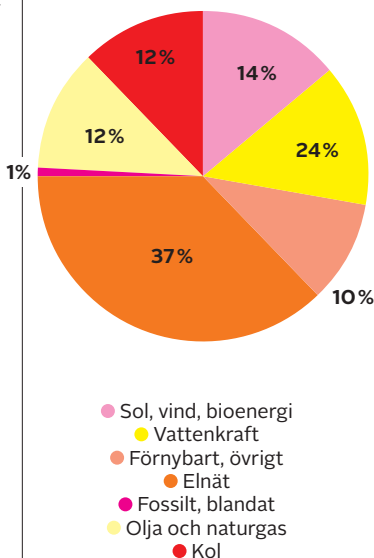
rige har röstat ja till i Världsbankens underavdelning IFC. Samtliga projekt gällde gas- och oljeutvinning i Afrika, där privata företag ville prospektera efter nya fyndigheter. USA bedömde att konsekvenserna för miljön inte var tillräckligt utredda och att det åtminstone i ett fall var oklart hur projektet skulle bidra till minskad fattigdom.

Bara två gånger under de senaste två åren har Sverige röstat nej till investeringar i fossil energi. I båda fallen har det då handlat om nya kolkraftverk. Sverige har även har agerat lamt när det gäller satsningar på storskalig vattenkraft, som genomgående godkänts trots att det i vissa fall har fattats ordentliga beskrivningar av miljökonsekvenserna. Till exempel stödde Sverige utredningar inför bygget av en jättedamm i Kongo, som USA röstade nej till på grund av miljörisiker.

Afrikanska utvecklingsbankens energiinvesteringar 2008–2013: 52,7 miljarder kronor, varav 30,4 miljarder i fossil energi

Asiatiska utvecklingsbankens energiinvesteringar 2008–2013: 164 miljarder kronor, varav 40 miljarder i fossil energi.

Alternativen finns redan

I stället för fossila bränslen skulle utvecklingsbankerna kunna satsa på förnybar energi och energieffektivisering. Förnybar energi bidrar till social och ekonomisk utveckling, ökad tillgång till energi och ökad energisäkerhet samtidigt som miljö- och hälsoeffekterna av energiförbrukningen minskar, enligt FNs klimatpanels specialrapport om förnybar energi.

Sol, vind och bioenergi är energislag med mycket låga fossila utsläpp. Solenergin kan tas tillvara storskaligt i solcellsparker, men kanske mer kostnadseffektivt i småskaliga lösningar, utanför elnätet. Små elnät på bynivå som matas med solex kan ersätta dieselgeneratorer på landsbygden. Även vindkraft och geotermisk energi är i dag mogna och kostnadseffektiva tekniker.

Enligt FNs rapport är också smartare elnät och energieffektivisering viktiga komponenter i en strategi för en hållbar energiförsörjning. Effektivare spisar kan betyda mycket för att minska ved-åtgång och luftföroreningar.